

SÅDAN BRUGER DU EGEN UDSÆD AF VÅRSÆD

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Det er vigtigt at tjekke kvaliteten, inden du sår hjemmeavlet udsæd. Der kan ofte spares omkring 150 kr. pr. ha ved brug af hjemmeavlet udsæd - men der er en risiko for tab ved manglende omhyggelighed. HUSK at betale forædlerafgift.

Indhold:

- [Hvad kan der spares?](#)
- [Krav til egen udsæd](#)
- [Bejsebehovsanalyse](#)
- [Mobile bejdseanlæg](#)
- [Bejdsemidler](#)
- [Vårhvede](#)
- [Vårbyg](#)
- [Havre](#)

Brug af egen udsæd kan mindske omkostningerne på bedriften. Du skal imidlertid forholde dig kritisk til kvaliteten, når du vælger at bruge egen udsæd, idet egen udsæd skal være af samme kvalitet som indkøbt udsæd. Dette er især vigtigt i et år, hvor afgrødeprisen er høj. Tabt udbytte som følge af eksempelvis en for ringe spireevne, en for lav TKV, spredning af ukrudtsfrø eller ekstra omkostninger til ukrudtsbekæmpelse som følge af en uens plantebestand og for ringe konkurrenceevne, kan hurtigt overstige den besparelse, der er opnået i forhold til at indkøbe udsæden. Du skal selv stå inde for kvaliteten af den hjemmeavlede udsæd. Der er ingen erstatningsordning, som den du er dækket af, når du køber certificeret såsæd.

Hvis man bruger hjemmeavlet udsæd, **SKAL** der betales forædlerafgift til sortsejeren. Forædlerafgiften er med til at betale udviklingen af fremtidens sorter. Afgiften varierer efter sort, og oplysninger om brug af egen udsæd kan indberettes til Danske Sortsejere på www.sortsejere.dk, hvorefter man vil modtage en faktura på forædlerafgiften.

HVAD KAN DER SPARES?

Prisen på certificeret såsæd af vårbyg varierer typisk fra 250 til 350 kr pr hkg, i 2018 er den sikkert i den høje ende pga. stor efterspørgsel. Egen udsæd af foderbyg kan p.t. værdisættes til cirka 110 kr. pr. hkg. Hertil skal lægges 30 - 40 kr. pr. ha i forædlerafgift, afhængig af sorten. Behandlingsomkostninger til egen udsæd skal også indregnes. Priserne for rensning, bejdsemiddel og bejdsning varierer efter mængde og tidsforbrug, men ligger i størrelsesordenen 50 - 80 kr. pr. hkg. Hvis kornet ikke bejdses, men bare skal renses, kan der spares ca. 20 kr.

Den potentielle besparelse ved brug af egen bejdset udsæd varierer således med prisforudsætningerne, men vil ofte ligge omkring 150 kr. pr. ha ved en pris på certificeret udsæd på 300 kr pr. hkg, en omkostning til rensning og bejdsning på 60 kr. pr. hkg og en udsædsmængde på 150 kg pr. ha.

KRAV TIL EGEN UDSÆD

Ved brug af hjemmeavlet såsæd, bør avlen planlægges i god tid. Find gerne to eller flere sorter, der ser ud til at være interessante. Kun sorter, der er dyrkningsmæssigt ligeværdige med de sorter du kan købe, er aktuelle som hjemmeavlet såsæd.

Du bør kun opformere din egen såsæd i et område, hvor der ikke er nævneværdige problemer med ukrudt. Spildplanter skal ligeledes undgås. Egen udsæd bør således ikke produceres i foragre og skel. I marker eller områder, hvor der er anvendt glyphosatmidler til kvikbekæmpelse inden høst af kornet, er der en risiko for, at spireevnen har taget skade. Risikoen er størst, hvor glyphosatmidlet er udsprøjtet relativt tidligt.

Omhyggelighed i forbindelse med høst, tørring og lagring af korn til såsæd er ligeledes en nødvendighed, da det er forudsætningen for, at spireevne og renhed kan bevares.

Endelig bør du altid tjekke tusindkornsvægten og spireevnen samt få lavet en bejdsebehovsanalyse, hvis du overvejer at så hjemmeavlet udsæd.

Så kun en ren vare i en høj kvalitet og få den bejdset, hvis der er behov for det.

Egen udsæd bør generelt være høstet på arealer med højt udbytte, da dette sikrer store kerner. Store kerner giver generelt størst sikkerhed for et højt udbytte. Er kernestørrelsen uensartet bør der påregnes en omkostning til oprensning af udsæden.

BEJSEBEHOVSANALYSE

Du skal ikke anvende ubejdset udsæd med mindre, der foreligger en analyse, der viser ubetydelige angreb af udsædsbårne sygdomme. I [bilag 1](#) ses en oversigt over vejledende grænser for bejdsebehov og i [bilag 2](#) er vist laboratorier, der udfører analyser samt analysetider

og cirkapriser. Der bør også altid gennemføres en spireanalyse.

Der skal indsendes en prøve på cirka 1 kg, og du skal være meget omhyggelig med prøveudtagningen. Den skal være repræsentativ for det parti udsæd, du ønsker at anvende. Indsend evt. to prøver for at få et indtryk af din sikkerhed på analyseresultatet.

[Til top](#)

MOBILE BEJDSEANLÆG

Herunder ses en oversigt over firmaer, som praktiserer rensning og bejdsning på mobile bejdseanlæg.

Kurt Johansen

Vester Ulslev
4894 Øster Ulslev
Tlf. 54 86 53 14

Kører på Lolland og Falster.

Visti Møller

Gl. Buurholt Hovedgård
Buurholtvej 11
9700 Brønderslev
Tlf. 96 45 91 99

www.buurholt.dk

Kører over hele landet.

BEJDSEMIDLER

Såsæd af vårbyg og vårhvede er bejdsset mod udsædsbårne svampesygdomme, når det købes hos grovvarefirmaerne.

Havre bejdses normalt ikke.

Se oversigten over bejdsemidler i tabel 1.

Alle bejdsere er flydende bejdsere, der kræver specielle bejdseanlæg. Bejdsning kræver S1 eller S3 autorisation. Der findes ikke pulverbejdsere på markedet, og oftest sælges bejdsemiddel i store pakninger.

Tabel 1. Bejdsemidler til vårbyg og vårhvede – pakningsstørrelser og dosis.

Middel	Afgrøde	Effekt mod	Anvendelsesmetode	Paknings- størrelse	Dosis pr. 100 kg korn i vårsæd
--------	---------	------------	-------------------	------------------------	-----------------------------------

Fungazil A	Vårbyg	Bygstribesygge og fusariose	Industrielle bejdseanlæg	200 l og 1.000 l	100 ml
Redigo Pro 170 FS	Vårbyg	Nøgen bygbrand	Lukkede industrielle anlæg	1.000 l	50 ml
	Vårhvede	Stinkbrand, og fusariose			
Celest Formula M	Vårhvede	Stinkbrand, brunplet og fusariose	Lukkede industrielle anlæg	1.000 l	200 ml
Redigo FS 100		Stinkbrand, og fusariose	Lukkede industrielle anlæg	1.000 l	80 ml

VÅRHVEDE

I hvede er stinkbrand mest tabsgivende, fordi både udbytte og især kvalitet nedsættes. Smitte på såsæden med Fusarium og hvedebrunplet er værst i fugtige år, hvor der er sket smitte fra de nedre blade til akset. Ved kraftige angreb af disse svampe kan spireevnen også påvirkes.

VÅRBYG

I vårbyg er bygstribesygge og nøgen bygbrand mest tabsgivende. Ud fra sammenhængen mellem procent angrebne kerner og udbyttetab (se [bilag 1](#)) kan det vurderes, om såsæden kan bruges. Procent angrebne planter med bygstribesygge i marken er altid under det analyserede antal smittede kerner. Jo hurtigere fremspiring, jo færre planter "når" nemlig at blive angrebet. De fleste kerner med smitte af nøgen bygbrand vil derimod også vise angreb i marken.

Er eksempelvis 2 pct. af kernerne angrebet af nøgen bygbrand, vil udbyttet nedsættes med 1,5 pct. (2 x 0,75 pct.). Selv om et udbyttetab på 1,5 pct. ikke er voldsomt, vil 2 pct. angrebne aks se meget voldsomt ud i marken. Mod nøgen bygbrand er det kun Redigo Pro 170 FS, der har effekt. Angrebene af Fusarium er værst efter fugtige år og kan ved kraftige angreb også skade spireevnen.

HAVRE

I havre kan Fusarium skade spireevnen ved kraftige angreb. Havre bejdses normalt ikke. På nuværende tidspunkt er der ingen godkendte bejdsemidler på markedet til brug i havre. Ved mistanke om Fusarium bør partiet derfor analyseres for angreb, før det anvendes som udsæd.

[Til top](#)

Kontakt din [lokale rådgivningsvirksomhed](#), hvis du vil vide mere om dette emne.